

skrivnem jokala, je napisala Helena z mirno roko Črniču: „Jutri odidem. Pridi o solnčnem zahodu na Grad.“

In ni se tresla Nikova roka, ko je odpiral zalepko, niso se izpremenile črte obraza, dasi so ga klicale drobne vrstice na slovo. Ona gre? Naj gre! Ni mu zdaj do sestankov in zaljubljenih besed. Sam mora izvojevati ta boj. Ne radi rjavih oči, ne radi ponosne duše. Naj ve ves svet, da se je vrnil samo iz prepričanja, možato, odkrito! Tačas se vrne Helena, in tedaj . . . Mati ne bo imela več po- gojev, hčerka ne druge ljubezni. Samo enkrat ljubi Helena . . .

Niko se nasmehne tožno, spravi listič v mizo in seže po peresu. A ne gre. Premočno je zavalovilo srce ob pozivu preljubljene, ki je hodila toliko dni molče mimo nje, na obrazku bolestno vdanost. Pač so ga pozdravljale rjave oči, a ne več z istim žarom. Nekaj nadzemskega je zdaj na Heleni. Izpremenila se je, izpremenil se je on in izpremenilo se je vse okrog nje. Iz nizke sobice je postala velika in svetla soba, vegasta miza se je izpremenila v moderni pisalnik, žalostna mati v veselo ženo — iz prejšnjih nasprotnikov so postali prijatelji, iz prijateljev so vzrastli sovražniki.

„Tak značaj! Se ne sramuješ? Res, bil si vedno hinavec — rojen Črtomir. O! Ni značajnosti med nami, zato se ne razvije svoboda. Seveda!“

ČRNOGORSKE STROJNE PUŠKE.

Tebi je za premoženje. Za žensko, za bel kruh si izdal prepričanje. Sanje te plašijo, baba? Soparna noč, ženske vraže so rodile tiste sanje — a neznačajnost se izgovarja z njimi. Izdal si narod.“

Tako je očital Niku prijatelj, ko mu je odkril, da je uničil svoj božokletni spis, da je vrnil židu predujem in da se je vrnil k oltarju svoje matere. Na tiste in take besede je odgovoril Niko mirno razburjenemu:

„Nehajte mi z vašim značajem in vašim prepričanjem. Vi zaženete vselej krik o neznačajnosti, kadar kdo najde pravo pot iz zmede vaših nazorov. Ta za ženo — oni za službo, pravite. A

ne pomislite, da se mora naveličati misleč duh vaše brezmiselnosti; ne mislite, da prejdejo leta mladostnih zablod in nemira — temu prej — onemu pozneje — in da pokaže, kdor je mož, kdor se vas ne boji, svoje prepričanje. Povej mi vendar: Kdaj sem bil bolj značajen: Ali tedaj, ko sem se lovil za prazno frazo, ali tedaj, ko sem zanikaval, kar mi je trdila in glasno klicala duša; ali zdaj, ko izpovem očitno svoje prepričanje in se ne bojim vaše gonje? — In povej: Kdaj sem izdajal narod: Ali tedaj, ko sem se vsužnil židu — vsužnil iz užaljenega samoljubja — za delo, ki bi prinašalo narodu samo propast — ali zdaj, ko delam iz prepričanja, da delam za

ALBANCI.